

Приватний комплекс безперервної освіти «Школа «Ейдос»»

вул. Нижньодніпровська, 4а, м.
Запоріжжя, Україна, 69091, тел. (061)
220-02-13, 220-90-04, факс 220-06-37
e-mail: eidos-zp@ukr.net Код
ЄДРПОУ 26074504

Анотація перспективного педагогічного досвіду

Номінація «Нова українська школа: виховання і розвиток».

Секція «Виховна взаємодія.

**ПІБ автора: Пономаренко Ганна
Миколаївна**

Посада, категорія, звання:

**Вчитель фізкультури та
хореографії**

**Приватного комплексу
безперервної освіти**

«Школа «Ейдос»», спеціаліст I категорії

**Повна назва школи: Приватний
комплекс безперервної освіти «Школа
«Ейдос»»**

Директор: Грєдинарова Олена Михайлівна

**Адреса школи: вул. Нижньодніпровська, 4а,
м. Запоріжжя, Україна, 69091, тел. (061) 220-02-13,
220-90-04, факс 220-06-37, e-mail: eidos-zp@ukr.net**

**Тема: «ФОРМУВАННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ТА
ЖИТТЄВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗАСОБАМИ
ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН».**

Провідна педагогічна ідея досвіду

Ідея педагогічного досвіду полягає у запровадженні на уроках фізкультурно-естетичного циклу компетентнісних завдань, як інноваційного інструменту, який допоможе дитині навчитися використовувати набуті знання на практиці, а також сприятиме формуванню в учнів ключових компетентностей.

Обґрунтування актуальності та перспективності досвіду:

Життя для сучасної молоді – це постійний рух, швидко мінливий світ, пізнання нового, самовдосконалення, гра та розваги. Випускник нової школи – це цілісна особистість, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення; патріот з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини; інноватор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя.

Для того, щоб бути успішним і ефективним у сучасному світі, який швидко змінюється, ми вже зараз повинні створювати умови для формування в учнів життєвих компетентностей: чітко визначати мету та спосіб її досягнення, визначати алгоритм своїх дій, висловлювати свої думки та почуття, відстоювати свою позицію, вміти презентувати себе та свій досвід, самостійно добувати і

застосовувати знання, вміло керувати ресурсами та інформаційними потоками, бути готовим до інновацій, ефективно співпрацювати в команді, бути гнучким та комунікабельним, критично мислити, працювати в багатокультурному середовищі, володіти іншими сучасними вміннями та вчитися впродовж життя. Усе вищесказане не є відкриттям, це думки, які вже давно обговорюються і впроваджуються в життя передовими школами України та здобули відображення в «Новій українській школі». І саме ми, сучасні вчителі, зараз «вирішуємо» бути новій українській школі на папері чи бути в житті та формувати ту саму модель сучасного випускника.

Зараз діти не вміють застосовувати набуті в школі знання в житті, вони просто відтворюють фрагменти несистематизованих знань. І одним з інструментів, який допоможе дитині навчитися використовувати набуті знання на практиці, є компетентнісні завдання.

Науково-теоретична база досвіду

В Школі «ЕйдоС» створені всі умови для розвитку учнів. Розвиток дитини означає формування у неї нових здібностей, тобто нових механізмів впливу на реальність. Здатність розширює поле наших можливостей, збільшує потенціал дії, робить нас вільними в нових ситуаціях. Здатність, таким чином, є міра свободи. Чим більше способів дії, тим вільніше людина відчуває себе в новій ситуації.

Можна бездумно заучувати слова, але здатність говорити від цього не виникає. Ось якщо опинитися в ситуації, коли потрібно буде щось попросити, вказати, тут і з'явиться необхідність

комунікації, і тоді згадаються вивчені слова. У традиційній шкільній освіті ситуації, в яких знадобиться «запас», йдуть на другий план, а накопичення «запасу» стає головним. В кожному предметі (в підручнику) запас знань відбирається фахівцем даної предметної області, а самих ситуацій, де цей запас знань застосовуємо, немає.

Численні дослідження показують, що школярі, знаючи правила і формули, не можуть обчислити, користуючись розкладом руху поїздів, скільки часу піде на поїздку з одного міста в інше. Всього 65% учнів розуміють графіки, що публікуються в газетах; 50% на карті можуть знайти реальну відстань між містами, знаючи масштаб. При цьому вирішити рівняння алгебри першого ступеня може 91% школярів. У сучасних школярів не формується здатність самостійно будувати гіпотези і робити висновки. «Запас» став головним, а місця, де його можна використовувати, загубилися.

Школа може створити умови для розвитку таких здібностей на матеріалі навчальних предметів, але не у формі традиційного уроку, а у формі компетентнісних завдань. Компетентнісні завдання – це своєрідна дослідницька діяльність, в ході якої дитина застосовує для вирішення життєвого завдання вже набуті теоретичні знання та практичний досвід, а також самостійно видобуває нові за допомогою книг, інтернету і консультуючись з учителями.

Компетентнісні завдання – це система завдань, що відображають реальні ситуації, які представлені в різних формах складноорганізованої інформації (словесний текст, графік, таблиця, квитанція, розклад, фотографія та ін.). Мета завдання сформуванню здатності в учнів результативно діяти в нетипових ситуаціях, застосовуючи сукупність предметних знань. (Приклади компетентнісних завдань в додатках).

Компетентність - вміння вирішувати невизначені життєві завдання або здатність формувати нові здібності при появі нових життєвих завдань. Формування життєвих компетентностей є одним з основних критеріїв успішної та щасливої особистості.

На уроках фізкультурно-естетичного циклу ми впроваджуємо компетентні завдання, під час виконання яких діти на практиці використовують знання з математики, біології, української та англійської мов, фізичної культури, музики, хореографії, і ті, які формують у школярів окрім міжпредметних – життєві компетентності.

(У статті використано матеріали Катерини Поливанової (доктора психологічних наук), сайт Школи «ЕйдоС», педагогічний досвід кандидата психологічних наук, доцента кафедри практичної психології ЗНУ, генерального директора Школи «ЕйдоС» - Грединарової О.М.).

Стисла анотація досвіду

Можна бездумно заучувати слова, але здатність говорити від цього не виникає. Ось якщо опинитися в ситуації, коли потрібно буде щось попросити, вказати, тут і з'явиться необхідність комунікації, і тоді згадаються вивчені слова. У традиційній шкільній освіті ситуації, в яких знадобиться «запас», йдуть на другий план, а накопичення «запасу» стає головним. В кожному предметі (в підручнику) запас знань відбирається фахівцем даної предметної області, а самих ситуацій, де цей запас знань застосовуємо, немає. Діти просто вирішують задачі з математики, які ніяк не перекликаються з життям. Учні просто знаходять площу прямокутників, периметр квадрату, просто виконують вправи з мов або просто переписують параграфи з підручників. А можливо те саме зробити по-іншому. Знайти площу підлоги, порахувати скільки потрібно ламінату, щоб перекласти підлогу в класі, скільки потрібно коштів на це витратити, як розрахувати відсоток знижки в магазині, як оформити заявку і таке інше. Цим і відрізняються просто завдання від компетентнісних завдань, в ході виконання яких дитина застосовує для вирішення життєвого завдання вже набуті теоретичні знання та практичний досвід. Численні дослідження показують, що школярі, знаючи правила і формули, не можуть обчислити, користуючись розкладом руху поїздів, скільки часу піде на поїздку з одного міста в інше. Всього 65% учнів розуміють графіки, що публікуються в газетах; 50% на карті можуть знайти реальну відстань між містами, знаючи масштаб. При цьому вирішити рівняння алгебри першого ступеня може 91% школярів. У сучасних школярів не формується здатність самостійно будувати гіпотези і робити висновки. «Запас» став головним, а місця, де його можна використовувати, загубилися.

Школа може створити умови для розвитку таких здібностей на матеріалі навчальних предметів, але не в формі традиційного уроку, а в формі компетентнісних завдань.

Компетентнісні завдання - це своєрідна дослідницька діяльність, в ході якої дитина застосовує для вирішення життєвого завдання вже наявні теоретичні знання та практичний досвід, а також самостійно видобуває нові за допомогою книг, інтернету і консультуючись з учителями.

Компетентнісні завдання - це система завдань, що відображають реальні ситуації, які представлені в різних формах складноорганізованої інформації (словесний текст, графік, таблиця, квитанція, розклад, фотографія та ін.).

Мета завдання сформувати здатність в учнів результативно діяти в нетипових ситуаціях, застосовуючи сукупність предметних знань. (Приклади компетентнісних завдань в додатках).

Компетентність - вміння вирішувати невизначені життєві завдання або здатність формувати нові здібності при появі нових життєвих завдань. Формування життєвих компетентностей є одним з основних критеріїв успішної та щасливої особистості.

В Школі «ЕйдоС» на уроках ми впроваджуємо компетентнісні завдання, під час виконання яких діти на практиці використовують знання з математики, біології, української та англійської мов, фізичної культури, музики, хореографії, і ті, які формують у школярів окрім міжпредметних – життєві компетентності. Уроки фізкультурно-естетичного циклу не є винятком.

Компетентнісні завдання складаються згідно з алгоритмом, який є авторською розробкою Грединарової Олени Михайлівни – генерального директора Школи «ЕйдоС», автора схеми-моделі ФСП, автора Концепції розвитку та навчання дітей, кандидата психологічних наук, доцента кафедри практичної психології ЗНУ, єдиного в Україні

сертифікованого спеціаліста 3-ого рівня в системі МАТРИЗ, що нагороджена почесною грамотою та знаком Верховної Ради України «За особливі досягнення перед Українським народом», володарки медалі Ушинського.

Алгоритм створення компетентнісного завдання:

Мета уроку - системоутворююча ланка, яка визначає всі особливості освітнього процесу (уроку). Чітко поставлена мета - це така, прочитавши яку можна зрозуміти, що ви збираєтеся досягти. Мета повинна бути конкретною, вимірною, реалістичною, діагностичною (визначення очікуваного результату та оцінки якості за шкалою).

1. Вибір теми. Вибрати тему.

Теми можуть бути:

- 1) Наступна за Програмою для вивчення нової теми;
- 2) Попередня для закріплення;
- 3) Об'єднує різні теми для збагачення, розширення знань;
- 4) Інтегрована з різними предметами.

2. Вибір навчальних компетенцій

2.1 Переглянути матеріал підручника з обраної теми.

2.2 Співвіднести до вимог Базового стандарту.

2.3 Виписати ті предметні компетенції, які необхідні. Потім записувати їх у формі дієслів-дій як для учня, так і для вчителя.

3. Вибір Універсальних компетенцій.

3.1 Вибрати з переліку Універсальних компетенцій

- 1) організаційна
- 2) інноваційна
- 3) комунікативна
- 4) пізнавальна
- 5) творча

6) підприємницька

7) критичність

8) комплексне вирішення проблем

і до них прописати цілі відповідно до обраної навчальної теми і згідно з Цілями в дієсловах-діях за Базовим стандартом (див.п.2)

3.2 Записати Цілі в дієсловах-діях для учня, за якими можна визначити чому він навчиться, виконуючи КЗ і чи зможе виявити навчальне завдання в життєвій ситуації. Записати Цілі за допомогою дієслів таким чином, щоб дієслова виражали конкретні дії і можна було визначити, виміряти і оцінити результат.

3.3 Прописати Цілі в дієсловах для вчителя, тобто своєї власної діяльності вчителя щодо проведення уроку з застосуванням КЗ. За Цілями в дієсловах вчителя має бути видно, що САМЕ буде робити вчитель для формування компетенцій учня. Для визначення Цілей використовувати таблицю «200 дієслів Блума».

3.4 Скласти таблицю, в якій будуть Цілі в дієсловах для учня за Базовим стандартом. Цілі у дієсловах для формування Універсальних компетенцій, а також Цілі в дієсловах для діяльності вчителя. (Для складання КЗ буде зручніше користуватися таблицею.)

4. Визначення кінцевого продукту КЗ.

4.1 Записати в якому вигляді може бути результат за навчальними та універсальними компетенціями і при виконанні КЗ. (Наприклад, підтвердити гіпотези, скласти рекламу, побудувати маршрут, скласти алгоритм, визначити критерії порівнювання і т.д. Див у ФСП з КЗ)

4.2. Сформулювати критерії оцінки оволодіння діями при формуванні компетенції.

5. Додати в таблицю з Цілями кінцевий продукт і критерії оцінювання.

6. Складання компетентнісного завдання для учня.

6.1 Зібрати інформацію (матеріал) з даної теми:

а) відібрати навчальний матеріал з програмних підручників;
б) провести пошук необхідних матеріалів з даної теми, використовуючи різні види інформації

в) за потреби дібрати довідкові матеріали і посилання на них;

6.2 Знайдений матеріал переформатувати в різні форми складноорганізованої інформації: графік, таблиця, фото, реклама, квитанції та ін.

6.3. Знаходимо, придумуємо життєву ситуацію або історію, в яку залучаємо учня для його дій в невизначених, нетипових ситуаціях при виконанні КЗ. (Це схоже на сценарій.)

6.4. Складаємо КЗ, вибираємо питання до завдань, які відповідають специфіці обраної теми, враховуючи зібраний матеріал.

7. Проводимо КЗ на уроці.

8. Проводимо рефлексію і при необхідності коригуємо КЗ.

Досвід має практичне спрямування і містить можливості використання компетентнісних завдань і на уроках фізкультурно-естетичного циклу. Компетентнісні завдання:

- 1 . Формують Міжпредметні компетентності.
- 2 . Формують ключові компетентності згідно закону про «Нову українську школу».
- 3 . Формують життєві компетентності.
4. Формують вміння презентувати себе та свій продукт.
5. Формують вміння ефективно діяти в незнайомих ситуаціях, що дуже важливо в умовах життя в сучасному світі, що швидко змінюється.

(КЗ у додатках)

Результативність впровадження досвіду

Як показує досвід, у дітей, які в системі виконують компетентнісні завдання:

- якісно змінюється процес мислення
- формується системний погляд на об'єкти
- швидко і вміло знання застосовуються на практиці
- краща орієнтація у великому потоці інформації
- є бачення кінцевого результату та формується вміння вибудовувати алгоритм своїх дій
- формуються вміння презентувати себе та продукт своєї діяльності
- набувається досвід працювати в команді, проявляти лідерські якості та вести за собою свою команду
- формується вміння відстоювати свою позицію
- формуються міжпредметні компетентності і з'являється розуміння де можна використовувати свій **«запас» знань**
- розвивається креативність та творчість
- формується самостійність
- формується вміння ефективно діяти в невизначених ситуаціях, використовуючи сукупність предметних знань

Репрезентація досвіду:

майстер-клас для учасників Міжнародної науково-практичної конференції "Інноваційні педагогічні техніки» та Фестиваль "Школа по-новому" (Запоріжжя, 2019, 2018, 2017, 2016).

Компетентнісна робота «Путь к мечте» була перекладена англійською мовою та презентована генеральним директором Школи «ЕйдоС» Грединаровою О.М. на TRIZ-fest 2019 у Німеччині.

Посилання на матеріал:

https://www.eidos.zp.ua/news/schoolnews/materialy-dlya-pedagogicheskoy-vystavki-2019-2020-gg_855.html?fbclid=IwAR3YWTXx2aV-d0AChs7sMPGW_CtN2G2onmSThbLFpb8g9iW3ueSZFJ7xveg

Використані матеріали Катерини Поливанової (доктора психологічних наук), сайт Школи «ЕйдоС», педагогічний досвід кандидата психологічних наук, доцента кафедри практичної психології ЗНУ, генерального директора Школи «ЕйдоС» - Грєдинарової О.М.).